

UZUPEŁNIA ZESPÓŁ NADZORUJĄCY

KOD UCZNIĄ

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*miejsce
na naklejkę*

**EGZAMIN
W KLASIE TRZECIEJ
GIMNAZJUM**

CZĘŚĆ 1. JĘZYK POLSKI

**UZUPEŁNIA ZESPÓŁ
NADZORUJĄCY**

Uprawnienia ucznia do:

dostosowania
kryteriów oceniania

nieprzenoszenia
zaznaczeń na kartę

Arkusz zawiera teksty
liczące więcej niż 250 słów.

**19 KWIETNIA
2017**

**Godzina
rozpoczęcia:
11:00**

**Czas pracy:
do 135 minut**

GH-P5-172

Instrukcja dla ucznia

1. Sprawdź, czy na kolejno ponumerowanych 41 stronach są wydrukowane 22 zadania.
2. Sprawdź, czy do arkusza jest dołączona karta odpowiedzi.
3. Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
4. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
5. Rozwiązania zadań zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem / atramentem. Nie używaj korektora.
6. W arkuszu znajdują się różne typy zadań. Do niektórych zadań podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Tylko jedna z nich jest prawdziwa. Wybierz odpowiedź i zaznacz ją znakiem **X**, np.:
~~A.~~
B.
C.
D.

7. W niektórych zadaniach zdecyduj, czy zdanie jest prawdziwe czy fałszywe i zaznacz znakiem \times wybraną odpowiedź, np.:

X	F
--------------	---

8. Jeśli się pomylisz, otocz znak \times kółkiem i zaznacz inną odpowiedź, np.:

B.

D.

9. Pozostałe zadania wykonuj zgodnie z poleceniami. Rozwiązania zadań 7. i 22. zapisz czytelnie i starannie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.

10. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

Powodzenia!

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 1.–7.

Jan Tomkowski

Bestsellery i arcydzieła

[1] „Nigdy nie czytaj książki, która nie ma przynajmniej roku” – radzi Ralph Emerson, amerykański pisarz i filozof tworzący w XIX wieku. Starszy od niego o jedno pokolenie angielski eseista William Hazlitt wypowiada się równie krytycznie o namiętym poszukiwaniu księgarskich nowości: „Nie mogę pojąć namiętności, z jaką większość ludzi czyta nowe książki. Książka nieprzeczytana jest dla mnie pod każdym względem książką nową, niezależnie od tego, czy wydrukowana została wczoraj, czy też przed trzystu laty”.

[2] Również i dzisiaj w czytelnich publicznych stoją na półkach klasyczne arcydzieła (niekiedy pokryte warstewką

kurzu), natomiast wypożyczający uganiają się za nowościami.

[3] Mechanizmy promocyjne dotyczą wyłącznie świata nowości, starannie zaplanowane kampanie reklamowe mają skłonić konsumenta do sięgnięcia po całkiem nowy, nieznany jeszcze produkt. Symbolem naszych czasów jest nie arcydzieło, lecz przebój – zwłaszcza muzyczny lub kinowy. W kulturze rynkowych nowości dominują produkty jednorazowego użytku.

[4] Jesteśmy więc dziś świadkami zanikania sztuki, której celem byłoby tworzenie nieśmiertelnych arcydzieł. Obniża się również pozycja artysty, a siłą rzeczy także krytyka formującego opinie. Publiczność obywa się teraz bez krytyki, sama decyduje o akceptacji twórcy i jego dzieła. Czy jednak rzeczywiście mamy tu do czynienia ze swobodną grą rynkową,

a nie – ze starannie zaplanowaną manipulacją? Czy potencjalny czytelnik wybiera całkowicie świadomie i bez nacisku? Czy znajduje faktycznie satysfakcję, gdy sięga po tytuły z list rankingowych?

[5] Najczęściej bestseller literacki jest najzupełniej przeciętną powieścią, napisaną przez w miarę sprawnego rzemieślnika, za którym stoi znająca potrzeby rynku instytucja. Wysoki nakład i sukces finansowy rzadko łączą się z walorami artystycznymi czy intelektualnymi. Świadczą natomiast o profesjonalizmie zastosowanych mechanizmów promocyjnych.

[6] Jak łatwo się przekonać, wzorcowy bestseller nie stawia czytelnikowi większych wymagań. Nie może ani nudzić, ani skłaniać do głębszych refleksji. Może natomiast prowokować, szokować,

rozśmieszać. Czytanie przerywa się w dowolnym momencie, kartkowanie i przerzucanie w poszukiwaniu atrakcyjnego zakończenia to po prostu rutynowe zabiegi.

[7] Przyznać muszę, że bestsellerowe nowości nigdy nie stanowiły dla mnie zbyt wielkiej pokusy. Zatem komuś, kto niepewnie uchyla drzwi do biblioteki, udzieliłbym takiej oto rady. Czytaj to, co chcesz czytać, ale nie omijaj klasyków. Książki klasyków to bagaż, z którym warto wędrować po bibliotece. Bo to oni, autorzy arcydzieł, kształtują od wieków nasz smak, uczą nas, czego mamy prawo wymagać od naprawdę wielkiej literatury.

[8] Prawdziwa, dojrzała i mądra erudycja 1) nie polega na tym, by czytać wszystko. Chodzi raczej o sztukę wyboru, dzięki której z niezawodną intuicją potrafimy decydować, które książki okażą

się dla nas nieodzowne, a które ze spokojem możemy odrzucić. A kiedy nęcą nas nowości, warto czasem skorzystać z rady Emersona i poczekać rok. Bo może zdarzyć się i tak, że bardzo głośny i hałaśliwie reklamowany bestseller w ciągu roku stanie się książką całkowicie zapomnianą.

1) Erudycja – rozległa, wszechstronna wiedza.

[447 słów]

Zadanie 1. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych informacji. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

Wypowiedzi Ralpa Emersona i Williama Hazlitta zacytowane w pierwszym akapicie są wyjaśnieniem przyczyn popularności kultury masowej.	P	F
Cytaty przywołane w pierwszym akapicie sygnalizują kwestię, do której autor nawiązuje w końcowej części tekstu.	P	F

Zadanie 2. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź spośród podanych.

Pytania postawione przez autora w czwartym akapicie

- A. zachęcają do kupowania książek znajdujących się na listach rankingowych.
- B. sugerują zależność odbiorców kultury od działań promocyjnych.
- C. służą uzasadnieniu ważnej roli artystów i krytyków.
- D. podkreślają atrakcyjność nowości książkowych.

Zadanie 3. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź spośród podanych.

Używanie słów „produkt”, „konsument” w odniesieniu do współczesnego rynku księgarskiego świadczy o tym, że

- A. wzrasta zapotrzebowanie na literaturę fachową i biznesową.
- B. wydawcy dbają przede wszystkim o walory artystyczne książki.
- C. książka staje się towarem, takim samym jak inne reklamowane przedmioty.
- D. popularyzowanie wartościowych książek jest dzisiaj skuteczniejsze niż dawniej.

Zadanie 4. (0–1)

Która wypowiedź nie jest zgodna z opinią Jana Tomkowskiego na temat bestsellerów?

Zaznacz odpowiedź spośród podanych.

- A. Mają wysoki nakład i gwarantują sukces finansowy.
- B. Są reklamowane jako modne nowości.
- C. Zajmują wysokie miejsce w rankingach popularności.
- D. Mają niekwestionowaną wartość intelektualną i artystyczną.

Zadanie 5. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź A albo B, a następnie 1., 2. albo 3.

Wypowiedzenie „Książki klasyków to bagaż, z którym warto wędrować po bibliotece” zawiera

A.	metaforę,
B.	apostrofę,

za pomocą której autor wyraża przekonanie, że

1.	arcydzieła umilają czytelnikom długie podróże.
2.	w czytelniczych doświadczeniach nie powinno się pomijać arcydzieł.
3.	czytanie arcydzieł jest zbędnym obciążeniem dla współczesnego czytelnika.

Zadanie 6. (0–1)

Uzupełnij zdanie. Zaznacz odpowiedzi spośród podanych.

W zdaniu „Czytaj to, co chcesz czytać, ale nie omijaj klasyków” czasowniki „czytaj” i „nie omijaj” użyte są w trybie

- A. rozkazującym,
- B. oznajmującym,

co wskazuje, że wypowiedź należy traktować jako

- C. sugestią
- D. wyjaśnienie

Zadanie 7. (0–2)

Czy warto czytać dzieła klasyków, czy lepiej sięgać po nowości? Uzasadnij odpowiedź, podając dwa argumenty. Nie cytuj sformułowań z arkusza.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 8.–13.

Artur Conan Doyle

Pies Baskerville'ów (fragment)

Sir Henry położył kopertę na stole. Adres napisany niewprawną ręką brzmiał: „Sir Henry Baskerville, hotel Northumberland”.

– Hm! – mruzczał Sherlock Holmes.

– Zdaje mi się, że ktoś bardzo interesuje się pańską osobą.

Holmes wyjął z koperty pół arkusza papieru złożonego we czworo. Rozłożył papier na stole, na środku znajdowało się tylko jedno zdanie ułożone z naklejonych powycinanych słów: „Jeśli cenisz swoje życie, trzymaj się z dala od moczarów 1)”. Tylko wyraz „moczarów” napisany był atramentem.

– Może mi pan wyjaśni, panie Holmes – zapytał sir Henry Baskerville – co to

wszystko znaczy i kto może się mną tak żywo interesować?

– Jeżeli pan pozwoli, zajmiemy się teraz tym ciekawym dokumentem. Został on niewątpliwie zredagowany i wysłany wczoraj wieczorem. Czy masz, Watsonie, wczorajszego „Timesa” 2) ?

– Leży na stole.

– Jest tu świetny artykuł o wolnym handlu. Pozwólcie, że wam przeczytam urywek: „Na podstawie wiadomości krążących obecnie możesz sobie wyobrazić, że twoje przedsiębiorstwo handlowe zyska na wprowadzeniu ceł ochronnych. Jednak trzymaj się z dala od takich poglądów, jeśli cenisz ogólny dobrobyt kraju, a tym samym i swoje życie”. – Jakie jest twoje zdanie o tym artykule, Watsonie? – zawołał wesoło Holmes.

Sir Henry utkwiał we mnie wzrok pełen zdumienia.

– Nie znam się na cłach – rzekł sir Henry.

– Ale wydaje mi się, że odbiegliśmy nieco od tematu.

– Przeciwnie, sir Henry, nie odbiegliśmy ani trochę. Watson zna lepiej od pana moje metody, ale obawiam się, że nawet on nie zrozumiał, o co mi chodzi w przytoczonym fragmencie.

– Przyznaję – odparłem – nie widzę żadnego związku.

– A jednak, mój drogi, istnieje bardzo ścisły związek: „trzymaj się”, „z dala od”, „jeśli cenisz”, „swoje”, „życie”.

– Do licha! Ma pan rację! – zawołał sir Henry.

– Doprawdy panie Holmes, to mi się nie mieści w głowie – rzekł doktor Mortimer,

spoglądając ze zdumieniem na mojego przyjaciela. Nietrudno domyślić się, że zdanie wycięto z gazety, ale wiedzieć z jakiej, a nawet z jakiego artykułu! Jakim sposobem pan to odgadł?

– Znajomość czcionek drukarskich jest jedną z podstawowych umiejętności specjalisty od spraw kryminalnych.

– Ale niech mi pan wytłumaczy, dlaczego słowo „moczarów” jest napisane atramentem?

– Dlatego, że tego słowa nie ma w artykule. Inne spotkać można w każdej gazecie, ale wyraz „moczarów” trudno znaleźć. Nasuwa mi się parę wskazówek, choć autor zadał sobie dużo trudu, aby zatrzeć wszelkie ślady. Na przykład adres napisany jest koślawymi literami, a przecież wiemy, że „Timesa” czytają tylko ludzie wykształceni. Z tego można

wywnioskować, że list układał człowiek wykształcony, który chciał uchodzić za prostaka. Poza tym wyrazy nie zostały równo naklejone. Może to świadczyć o niedbalstwie lub pośpiechu. Czyżby autor obawiał się, że ktoś mu przeszkodzi?

– Wchodzimy teraz w dziedzinę domysłów
– odezwał się doktor Mortimer.

– Powiedzmy raczej: w dziedzinę rozważań nad wyborem najbardziej prawdopodobnej hipotezy. Jest to naukowe wykorzystanie wyobraźni, przy czym mamy zawsze jakiś fakt, na którym możemy opierać nasze domysły. Zdaje się, że wysnuliśmy z tego listu wszelkie możliwe wnioski.

- 1) Moczary – podmokłe, bagniste tereny.
- 2) „The Times” – brytyjski dziennik społeczno-polityczny.

[478 słów]

Zadanie 8. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź spośród podanych.

Z tekstu można wywnioskować, że relacje między Sherlockiem Holmesem a Watsonem są oparte na

- A. powierzchownej znajomości.
- B. zależności finansowej.
- C. ciągłej rywalizacji.
- D. bliskiej znajomości.

Zadanie 9. (0–1)

Oceń, czy wypowiedzi Sherlocka Holmesa są zgodne z podanymi w tabelach stwierdzeniami dotyczącymi jego cech.

Zaznacz T, jeśli stwierdzenie jest zgodne, albo N – jeśli nie jest.

– Znajomość czcionek drukarskich jest jedną z podstawowych umiejętności specjalisty od spraw kryminalnych.

Ta wypowiedź wskazuje, że Sherlock Holmes jest kompetentny.	T	N
---	---	---

– Nasuwa mi się parę wskazówek, choć autor zadał sobie dużo trudu, aby zatrzeć wszelkie ślady. Na przykład adres napisany jest koślawymi literami, a przecież wiemy, że „Timesa” czytają tylko ludzie wykształceni.

Ta wypowiedź wskazuje, że Sherlock Holmes ma umiejętność logicznego myślenia.	T	N
---	---	---

Zadanie 10. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych informacji. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

Sposób sporządzenia listu pozwolił Holmesowi sformułować hipotezę dotyczącą autora anonimu.	P	F
Anonim w całości składał się ze słów wyciętych z „Timesa”.	P	F

Zadanie 11. (0–1)

Uzupełnij zdania. Zaznacz odpowiedzi spośród podanych.

Z końcowej wypowiedzi Sherlocka Holmesa wynika, że bardzo ważną cechą detektywa jest

- A. wyobraźnia
- B. odwaga

By móc rozwiązać zagadkę, niezbędny jest mu, który pozwala na sformułowanie przypuszczenia.

- C. niezbity dowód
- D. punkt zaczepienia

Zadanie 12. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź spośród podanych.

Aby zachować sens wypowiedzenia „Co to wszystko znaczy i kto może się mną tak żywo interesować?”, przysłówek „żywo” można zastąpić słowem

- A. „nagle”.
- B. „żwawo”.
- C. „bardzo”.
- D. „szybko”.

Zadanie 13. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź spośród podanych.

Na podstawie tekstu można stwierdzić, że nieodłącznym elementem powieści detektywistycznej jest

- A. komizm.
- B. zagadka.
- C. zdrada.
- D. podróż.

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 14.–17.

Ewa Kołodziejek

[Moda językowa]

Moda to charakterystyczny dla danej epoki i środowiska zespół cech obejmujących strój, zachowanie, zainteresowania, światopogląd. Do tej definicji słownikowej trzeba dodać język, moda bowiem obejmuje także słowa, ich połączenia, cząstki słowotwórcze. Wyraz czy wyrażenie stają się modne wówczas, gdy są używane częściej niż zwykle, a ich użycie nie jest uzasadnione potrzebami komunikacyjnymi. Wyrazy modne wydają się użytkownikom języka lepsze, oryginalniejsze, atrakcyjniejsze od innych, sygnalizują w ich mniemaniu przynależność do określonego środowiska lub do jakiejś pożądanej „grupy wtajemniczenia”. Modny wyraz, zrazu

atrakcyjny, staje się jednak bardzo szybko językowym natrętem i zaczyna pojawiać się w połączeniach dla niego niewłaściwych, wypierając słowa kontekstowo i znaczeniowo ustabilizowane. Nadużywanie takich wyrażen prowadzi do zmian w całym zasobie słownym języka. Rozszerzenie zakresu użycia modnego wyrazu powoduje, że jego sens staje się ogólnikowy, rozmyty, w skrajnych wypadkach pozbawiony znaczenia.

Moda językowa obejmuje przede wszystkim słowa obce, przyswajane z języka i kultury będącej w jakimś okresie przedmiotem narodowych lub środowiskowych fascynacji. W zależności od okresu historycznego fascynowano się łacina, włoszczyzną, francuszczyzną, angielszczyzną.

Moda na język angielski spopularyzowała przedrostki „super-”, „mega-”, „hiper-”, które w tekstach reklamy i w mowie potocznej używane są głównie jako elementy dodatnio wartościujące, służące intensyfikacji cechy: „megatanie esemesy”, „hiperatrakcyjny superkredyt”.

Modę na słowa potęgują też teksty reklam. Dziś, by odnaleźć się w grupie, wśród ludzi uchodzących za nowoczesnych, by – mówiąc modnymi słowami – „być na topie”, „super” i „cool”, trzeba używać obcych wyrażień, być „menedżerem”, nie „kierownikiem”, zamienić bycie „twórczym” na bycie „kreatywnym”, a „przepraszam” na „sorry”.

Modę na tego typu zachowania słowne popularyzują media, walczące o odbiorcę wszelkimi metodami i mające największy wpływ na upodobania językowe Polaków. Moda w języku – wbrew oczekiwaniom

jego użytkowników – nie wzbogaca środków wyrazu, lecz przeciwnie, zuboża je, schematyzując i banalizując każdą wypowiedź. Jest więc zjawiskiem niepożądanym, gdyż zwalniając z twórczego myślenia, przynosi i językowi, i jego użytkownikom więcej szkody niż pożytku.

[305 słów]

Zadanie 14. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź spośród podanych.

Z tekstu wynika, że wyrazy modne

- A. nie mają synonimów.
- B. są przejawem troski o język.
- C. świadczą o odczytaniu rozmówcy.
- D. są nadużywane bez potrzeby komunikacyjnej.

Zadanie 15. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych informacji.
Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

Moda językowa wpływa na jakość wypowiedzi użytkowników języka.	P	F
Moda językowa pojawiła się dopiero przed kilkudziesięcioma latami.	P	F

Zadanie 16. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź spośród podanych.

Przykłady modnych wyrazów przywołane przez Ewę Kołodziejek

- A. nadają tekstowi literacki charakter.
- B. ilustrują omawiane zjawiska językowe.
- C. dotyczą różnic między pisownią a wymową.
- D. świadczą o braku nacechowania stylistycznego.

Zadanie 17. (0–1)

Uzupełnij zdanie. Zaznacz odpowiedzi spośród podanych.

Ewa Kołodziejek zjawisko mody językowej,

A. aprobuje

B. krytykuje

o czym świadczy fakt, że

C. dostrzega szkodliwe skutki bezrefleksyjnego używania wyrazów modnych

D. dostrzega zalety używania wyrazów uznawanych za modne

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 18.–21.

Jan Kochanowski

O miłości

Próżno uciec, próżno się przed Miłością
schronić,
Bo jako lotny nie ma pieszego dogonić?

Zadanie 18. (0–1)

Jaka jest miłość ukazana w tekście?

Zaznacz odpowiedź spośród podanych.

- A. Zwodnicza.
- B. Okrutna.
- C. Nieuchronna.
- D. Przelotna.

Zadanie 19. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź spośród podanych.

Powtórzenie w tekście wyrazu „próżno” służy

- A. podkreśleniu ludzkiej pychy.
- B. uwydatnieniu bezradności człowieka.
- C. wzmocnieniu poczucia ludzkiej obojętności.
- D. spotęgowaniu niechęci człowieka do działania.

Zadanie 20. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych informacji.
Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

Fraszka O miłości ma formę pytania retorycznego.	P	F
Fraszka Jana Kochanowskiego O miłości ma charakter uroczystego zwrotu do adresata.	P	F

Zadanie 21. (0–1)

Uzupełnij zdania. Zaznacz odpowiedzi spośród podanych.

W zdaniu „Bo jako lotny nie ma pieszego dogonić?” wyraz „pieszego” pełni funkcję

- A. rzeczownika
- B. przymiotnika

Taką samą funkcję wyraz „pieszy” pełni w sformułowaniu

- C. „piesza wycieczka”
- D. „przejście dla pieszych”

Zadanie 22. (0–10)

Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem, że marzenia mają sprawczą moc? Napisz rozprawkę, w której uzasadnisz swoje stanowisko. Argumenty zilustruj przykładami z literatury.

Pamiętaj, że Twoja praca nie może być krótsza niż połowa wyznaczonego miejsca.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

GH-P5-172

Uprawnienia ucznia do:
dostosowania kryteriów oceniania

nieprzenoszenia zaznaczeń na kartę

WYPEŁNIA ZESPÓŁ
NADZORUJĄCY

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

KOD UCZNIĄ

--	--	--

*miejsce
na naklejkę*

Nr zad.	Odpowiedzi					
1	PP	PF	FP	FF		
2	A	B	C	D		
3	A	B	C	D		
4	A	B	C	D		
5	A1	A2	A3	B1	B2	B3
6	AC	AD	BC	BD		
8	A	B	C	D		
9	TT	TN	NT	NN		
10	PP	PF	FP	FF		
11	AC	AD	BC	BD		
12	A	B	C	D		
13	A	B	C	D		
14	A	B	C	D		
15	PP	PF	FP	FF		
16	A	B	C	D		
17	AC	AD	BC	BD		
18	A	B	C	D		
19	A	B	C	D		
20	PP	PF	FP	FF		
21	AC	AD	BC	BD		

W
Y
P
E
Ł
N
I
A

E
G
Z
A
M
I
N
A
T
O
R

Nr zad.	Punkty				
7	0	1	2		
22.1	0	1	2	3	4
22.2	0	1			
22.3	0	1			
22.4	0	1	2		
22.5	0	1			
22.6	0	1			

--	--	--	--	--	--	--	--	--

KOD EGZAMINATORA

.....
Czytelny podpis egzaminatora